

Aan
Provinciale Staten
Kopie aan

Bijlagen: 1

Uw contactpersoon
H. Fernee
BEL/OI

Telefoonnummer +31235143976
henk.fernee@noord-holland.nl

Betreft: Toelichting Brede Basismonitor Noord-Holland

Memo

26 oktober 2021

1|5

De Brede Basismonitor geeft weer hoe in onze provincie de welvaart zich in de brede zin van het woord (economisch, ecologisch en sociaal-maatschappelijk) ontwikkelt. Het gaat hierbij dus naast materiële welvaart (economie) ook over zaken als welzijn, gezondheid, werk, bereikbaarheid, ruimte, wonen, samenleving, natuur, milieu en klimaat. De brede welvaartbenadering van deze monitor past bij de provinciale ambitie om in de toekomst de balans tussen economische groei en leefbaarheid te versterken. De functie van de Brede Basismonitor is vooral signalerend en agenderend met als doel de grotere beleidsvraagstukken in een breder perspectief te beschouwen en te bespreken.

Aanleiding

De aanleiding voor het opzetten van een Brede Basismonitor is gelegen in het feit dat er een grote behoefte is aan monitoring van wat er zich in de provincie Noord-Holland afspeelt. Er zijn de afgelopen periode verschillende monitoringsvragen gesteld waar onderlinge samenhang in zit. Om deze informatie eenduidig en overzichtelijk te presenteren en de kwaliteit en integraliteit te borgen, is er gekozen voor één Brede Basismonitor Noord-Holland. Het gaat om de volgende vijf monitoringsvragen:

1. Traject rond de indicatoren voor de begroting

Bij de behandeling van de begroting 2021 is de wens geuit om de beleidsindicatoren die standaard worden opgenomen in onze begroting en jaarstukken te verbeteren. In de brief over de begroting 2022 (kenmerk 1664727/1698672) wordt voorgesteld de Brede Basismonitor te koppelen aan de begroting van 2023 en mee te nemen in de P&C cyclus.

2. Motie leefbaarheidsmonitor

Op 11 november 2019 is motie 96-2019 aangenomen. Daarin wordt gevraagd een integrale provinciale leefbaarheidsmonitor te ontwikkelen, waarin gebiedsgericht zoveel mogelijk factoren meegenomen moesten worden welke van invloed zijn op een gezonde en vitale leefomgeving. De onderwerpen: lucht, waterkwaliteit, bodem, geur, geluid, externe veiligheid, hittestress, aanbod van natuur en recreatie en de beschikbaarheid van voorzieningen zijn hiervoor meegenomen.

3. Barometer Welvaart en Welzijn

Dit is een bestaande monitor die is ontwikkeld voor het Strategisch Beleidskader Economie en de onderliggende Uitvoeringsagenda's Economie, waar het bevorderen van welvaart en welzijn benoemd is als hoofddoel van ons economisch beleid. De informatie uit deze monitor is meegenomen in de Brede Basismonitor. De Brede Basismonitor vervangt hiermee de Barometer Welvaart en Welzijn.

4. Impactanalyse welzijn en welvaart van ons beleid

Dit product is geënt op de volgende zin uit het coalitieakkoord p. 5: *“Ten slotte is onderdeel van de routekaart een impact-analyse van de CO₂-effecten van ons beleid en onze projecten, alsmede de effecten daarvan op welzijn en welvaart”*. De CO₂ impactanalyse Noord-Holland is een losstaand product en wordt binnenkort aan PS gepresenteerd. Een impactanalyse is een ander soort informatieproduct dan een monitor. Bij een monitor wordt teruggekeken, terwijl een impactanalyse juist vooruit kijkt. Echter om vooruit te kijken is een goede monitoringsystematiek onontbeerlijk. Een plan van aanpak om een soortgelijke impactanalyse op welzijn en welvaart uit te voeren is landelijk op 8 februari 2021 door de drie landelijke planbureaus gepresenteerd aan de Tweede Kamer. We volgen daarom deze landelijke ontwikkeling, om vervolgens te verkennen hoe hier als provincie op aangesloten kan worden.

5. Monitor Omgevingsvisie

In de Omgevingsvisie 2050 is aangegeven een monitor in te richten met als uitgangspunt het bijbehorende PlanMER. Centraal daarbij staat de provinciale ambitie om ook in de toekomst een balans tussen economische groei en leefbaarheid te bewerkstelligen. Deze uitgangspunten zijn meegenomen in de ontwikkeling van de Brede Basismonitor.

De monitor

De Brede Basismonitor Noord-Holland is hier te vinden:
<https://cijfers.noord-holland.nl/content/bredebasismonitor>

In totaal zijn er 10 thema's met daaronder 65 indicatoren geselecteerd. De 10 thema's en indicatoren zijn afgebeeld in een profielkaart. De indicatoren gaan niet over de prestaties van de provincie Noord-Holland zelf, maar over wat er zich afspeelt in de provincie als gebied. Een deel van de indicatoren zijn indicatoren die alle provincies monitoren in het kader van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De overige indicatoren sluiten aan bij diverse monitoren die landelijk en binnen de provincie Noord-Holland beschikbaar zijn. Bij de selectie van deze overige indicatoren hebben onder andere provinciale opgaven, beschikbaarheid over de tijd en datakwaliteit een rol gespeeld (zie bijlage 1 voor de uitgangspunten). Op dit moment ontbreken nog een aantal belangrijke onderwerpen in de Brede Basismonitor, zoals onder andere circulaire economie, kwaliteit en volume van grondwater en vermogens- en inkomensongelijkheid. Onder andere deze onderwerpen willen we graag bij de doorontwikkeling van de Brede Basismonitor meenemen.

In de profielkaart wordt de status van provincie Noord-Holland als geheel weergegeven waarbij de indicatoren zowel zijn afgezet tegen het Nederlandse gemiddelde of (wettelijke) normering als tegen de ontwikkeling in de tijd. Voor de ontwikkeling in de tijd wordt het meest recente jaar vergeleken met het voorgaande beschikbare jaar. Het meest recente beschikbare jaar is voor een deel van de indicatoren niet het jaar 2020, waardoor het effect van de COVID-crisis nog niet zichtbaar is. Daar waar mogelijk, zijn de data ook op het niveau van regio's en gemeenten inzichtelijk gemaakt (indicatorenpagina's). Tevens wordt op de indicatorpagina's doorverwezen naar het provinciale beleid en andere thema-monitors die over het onderwerp gaan.

Trends

Over het algemeen staat Noord-Holland er voor de meeste thema's goed voor en zien we daarbij vaak een lichte positieve verbetering ten opzichte van vorige metingen. In deze eerste versie van de Brede Basismonitor zijn nog niet alle cijfers beschikbaar om alle mogelijke gevolgen van de coronapandemie uit 2020 te overzien. Noord-Holland is economisch hard getroffen, maar de economie lijkt medio 2021 weer aan te trekken gezien de voorlopige regionale schattingen. De impact van corona was het groots in het zuiden van de provincie. Dit hangt samen met grote bedrijfstakken als de luchtvaart, horeca, reisbemiddeling en de cultuursector die door de coronamaatregelen het hardst zijn getroffen. Toch blijft Noord-Holland een welvarende provincie met veel werkgelegenheid. Wel zien we relatief hogere schulden en lagere vermogens van huishoudens in de provincie. Op het gebied van de thema's Gezondheid, Bereikbaarheid en Welzijn scoort Noord-Holland over het algemeen beter dan de rest van Nederland. Bij het thema Samenleving zijn de opkomstpercentages bij verkiezingen

hoog en is ook het vertrouwen in instituties en vertrouwen in anderen relatief hoog, maar op de indicatoren vrijwilligerswerk, sociale contacten en sociale cohesie doen we het minder goed.

Afgezet tegen het gemiddelde van Nederland dan zitten de aandachtspunten bij de thema's Ruimte & Wonen, Natuur, en Klimaat. Zo is het woningtekort ten opzichte van het Nederlands gemiddelde nog steeds hoog, maar is het tekort in 2020 in de provincie wel gedaald. Voorlopig blijft de woningmarkt echter krap en neemt de betaalbaarheid van woningen af. Positief is het ruime en stijgende aanbod aan woningbouwplannen. Ten aanzien van het ruimtegebruik loopt het percentage bebouwd oppervlak op en is deze in de provincie relatief hoog. De lage scores bij het thema Natuur komen onder meer door de dalende biodiversiteit en de ontwikkeling van het aanbod natuur die achterblijft tot de groei van het aantal inwoners. Bij het thema Klimaat zijn de CO₂-uitstoot en het energieverbruik de belangrijkste aandachtspunten. Daarnaast loopt Noord-Holland een hoger risico bij overstromingen dan het gemiddelde in Nederland. Het thema Milieu laat een gemengd beeld zien waarbij Noord-Holland het minder goed doet op emissies fijnstof, geluid en lichtbelasting. Ook zien we op het thema Milieu de minste progressie over de tijd.

Vervolg

De Brede Basismonitor Noord-Holland is een nieuw instrument. Het combineert op een slimme wijze de verschillende monitoringsvragen waardoor een integrale blik ontstaat die voor provinciale opgaven nodig is. Hierdoor kunnen we gebiedsgericht de belangrijke trends binnen onze provincie volgen en tegen elkaar afwegen.

Deze eerste versie van de Brede Basismonitor is een groeimodel. Bij de verdere doorontwikkeling van de monitor betrekken we nieuwe en beter passende data die zowel binnen de provincie als landelijk beschikbaar komen en betrekken we de ontwikkelingen binnen de opgaven van de provincie. We sluiten waar mogelijk aan bij landelijke ontwikkelingen rondom het monitoren van Brede Welvaart van het CBS en de drie planbureaus.

BIJLAGE 1 Uitgangspunten keuze indicatoren Brede Basismonitor Noord-Holland

De Brede Basismonitor bestaat uit 10 thema's en een set van indicatoren die enerzijds volledig, maar ook overzichtelijk moet zijn. Op dit moment bestaat de monitor uit 65 indicatoren. Waaronder de elf wettelijke verplichte indicatoren van de BBV¹ (Besluit begroting en verantwoording). Daarnaast gebruiken we de regionale Brede Welvaart Monitor van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) ter inspiratie en kiezen voor indicatoren die al worden gebruikt in onze eigen monitors. De Brede Basismonitor is een groeimodel. Steeds meer en betere data komen beschikbaar. De monitor willen we daarom ook aanpassen aan de beschikbaarheid van data en de opgaven van de provincie. Echter willen we waken dat er niet te veel indicatoren in de monitor worden opgenomen. Grofweg betekent dit dat we het aantal indicatoren die er momenteel zijn willen aanhouden. Hieronder staan de randvoorwaarden waar de indicatoren aan moeten voldoen:

- De indicatoren sluiten inhoudelijk aan bij de brede maatschappelijke opgaven van de provincie Noord-Holland of zijn wettelijk verplicht (BBV indicatoren)
- De indicatoren gaan niet over de prestatie van de eigen organisatie², maar over wat er zich afspeelt in de provincie als gebied.
- We volgen waar mogelijk landelijke monitors (CBS/PBL/RIVM etc.), de data komen zoveel mogelijk van openbare bronnen. In enkele gevallen moeten we zelf scores uitrekenen.
- De indicatoren die worden gebruikt zijn van een hoge kwaliteit, valide en betrouwbaar.
- De indicatoren worden meerjarig verzameld, en kijken bij voorkeur tot tenminste tien jaar terug.
- Er wordt gebruik gemaakt van zo actueel mogelijke cijfers.
- De indicatoren zijn zowel op provinciaal als landelijk niveau beschikbaar (en vergelijkbaar) en het liefst ook beschikbaar voor de regio's en gemeenten.

¹ Voor provincies geldt vanaf de begroting 2018 de wettelijke verplichting een set beleidsindicatoren in de begroting op te nemen. Deze set van indicatoren is door het IPO vastgesteld.

² Prestaties van de eigen organisaties zijn voortgangrapportages zoals de midterm review strategische agenda en de mijlpalenplanning van het Actieprogramma Klimaat. Als het om het monitoren gaat van gestelde doelen, is naar betreffende monitors verwezen binnen de Brede Basismonitor.